

KAPITAŁ LUDZKI
NARODOWA STRATEGIA SPÓJNOŚCI

UNIA EUROPEJSKA
EUROPEJSKI
FUNDUSZ SPOŁECZNY

Młodzieżowe Uniwersytety Matematyczne

Projekt współfinansowany przez Unię Europejską w ramach Europejskiego Funduszu Społecznego

CHARAKTERYSTYKA ROZWOJU PSYCHOSPOŁECZNEGO W OKRESIE ADOLESCENCJI

Małgorzata Ławniczek

DOJRZEWANIE oznacza *proces*, a nie *stan*. W języku łacińskim słowo „*adulescens*” jest imiesłowem czasu teraźniejszego od *adulescere* - „wzrastać”. Przyjmuje się, że okres dorastania obejmuje 12-18 rok życia, po nim następuje wiek młodzieńczy przypadający na 19-25 rok życia. Zamieszanie terminologiczne wynika z tego, że słowo *adolescencja* funkcjonuje raz jako dorastanie to znów jako młodość, czy młodzieńczość.

Gwałtowne przemiany dokonujące się w tym okresie rozpoczynają się w obszarze biologicznym, następnie psychicznym, aby na koniec rozciągnąć się na obszar społeczny. To nasilenie zmian sprawia, że musi dojść do załamania dotychczasowych sposobów radzenia sobie, a więc do kryzysu, który jest swoistą normą dla tego okresu. Niektórzy twierdzą, że jest nieunikniony dla uzyskania prawidłowego rozwoju. Jest to okres „wyczerpania ego”, gdy dochodzi do zmiany funkcjonowania mechanizmów obronnych.

Dzieje się to w trzech fazach, które są powtórzeniem rozwoju wczesnodziecięcego:

1. *faza separacji* – zakończona pozostawieniem rodzica jako obiektu miłości
2. *faza indywidualizacji* - adolescencyjnego narcyzmu – czyli koncentracja na sobie jako obiekcie miłości skutkiem czego dochodzi do określenia tożsamości
3. *faza budowania relacji*, upopędowienia obiektu miłości

Również w psychiatrii opisano fazy okresu dojrzewania (za: Psychiatria Polska red. S.Dąbrowski, rozdział Marii Orwid)

1. Wczesna adolescencja (12-14 rok życia)

- zmiany hormonalne, dojrzewanie fizjologiczne
- rozwój w wyrażaniu intensywnych impulsów seksualnych
- wzrost agresywnych popędów wzmocniony większą siłą fizyczną
- duża zmienność nastrojów, myśli i postaw
- intensywny narcyzm, zainteresowanie własnym ciałem
- rebelia przeciw dorosłym i ich systemom wartości
- wzrastające znaczenie grupy rówieśniczej
- znaczący wzrost intelektualnych możliwości z równoległym zwiększeniem zakresu i realizacji zainteresowań

2. ŚRODKOWA ADOLESCENCJA (14-17)

- rozpoczyna się proces delikatnej równowagi pomiędzy popędami id, a rozwojem ego
- osvajanie z nowym obrazem ciała i rozwijającą się tożsamością psychoseksualną
- rozwój zainteresowań heteroseksualnych
- narastające procesy separacji indywidualności
- rozwój myślenia abstrakcyjnego

3. PÓŹNA ADOLESCENCJA (17-22)

- dalszy rozwój ego i tożsamości psychoseksualnej
- rozwój własnego systemu wartości moralnych
- zdolność do długotrwałych związków międzyludzkich
- osiągnięcie niezależności od rodziny pochodzenia-powrót do rodziców na nowych zasadach opartych na równości
- wybory dotyczące przyszłości zawodowej i życiowej.

INDYWIDUALNE ZADANIA OKRESU DORASTANIA Według Havighursta :

- Osiągnięcie niezależności osobistej.
- Rozwijanie postaw wobec grup społecznych i instytucji.
- Osiągnięcie nowych, bardziej dojrzałych więzi z rówieśnikami obojga płci.
- Ukształtowanie roli męskiej lub kobiecej.
- Osiągnięcie niezależności uczuciowej od rodziców i innych osób dorosłych.
- Przygotowanie do małżeństwa i życia w rodzinie.
- Przygotowanie do kariery zawodowej i niezależności.
- Rozwijanie własnego systemu wartości.
- Dążenie do postawy odpowiedzialnej społecznie.